

حساب‌های ملی در ایران

مهرانگیز توسلی

مدیر اداره حساب‌های اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

□ مقدمه

حساب‌های ملی را می‌توان مهم‌ترین ابزار تجزیه و تحلیل، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری اقتصادی دانست، از این‌رو سازمان‌های مستول در سطح بین‌المللی به‌منظور ایجاد هماهنگی، دستورالعمل‌های خاصی را تهیه و جهت اجراء به کشورهای عضو ارائه می‌نمایند. این دستورالعمل‌ها، ضمن برخورداری از ویژگی‌های علمی و کاربردی، به ایجاد هماهنگی میان کشورها در ارائه و مقایسه ارقام حساب‌های ملی کمک می‌نمایند. سیستم SNA^(۱) سال ۱۹۶۸، که در غالب کشورها هم اکنون نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد، مجموعه مفاهیم، تعاریف، قواعد و دستورالعمل‌های تهیه حساب‌های ملی است. که در سال ۱۹۶۸ توسط سازمان ملل متحد ارائه گردیده‌است. همراه با تحولات سریع در فن‌آوری، گسترش و تعمیق ابزارها و بازارهای مالی و افزایش اهمیت نهادهای اقتصادی در اقتصاد ملی و بین‌الملل، به‌منظور هماهنگی با این تحولات، سیستم جدید حساب‌های ملی، با مشارکت سازمان ملل متحد، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، کمیسیون اقتصادی اتحادیه اروپا و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، در سال ۱۹۹۳ ارائه شد. سیستم جدید، ضمن برخورداری از مزیت‌های سیستم پیشین، حساب‌های ملی را در یک مجموعه بهم پیوسته و سازگار، به‌صورت نهادی نیز مورد نظر قرار می‌دهد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از ابتدای تأسیس (سال ۱۳۳۹) محاسبات ملی را به‌طور منظم و پی‌گیر در قالب استانداردهای بین‌المللی انجام داده‌است. در این قالب حساب‌های ملی به قیمت‌های جاری و همچنین قیمت‌های ثابت ابتدا بر مبنای سال ۱۳۵۳ از سال ۶۶-۱۳۳۸ به صورت یک مجموعه آماری تهیه و ارائه شد. همراه با تغییر سال پایه شاخص‌های بهای کالاها و خدمات مصرفی و عمده فروشی کالاها، حساب‌های ملی ایران برای سال‌های ۱۳۵۳ به بعد بر مبنای قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۱ ارائه شد. این مجموعه آماری که بر مبنای سیستم حساب‌های ملی ۱۹۶۸ استوار بود مجموعه همگن و هماهنگی را شامل می‌شد که نه تنها اجزاء حساب‌های ملی ایران را شامل می‌گردد بلکه حساب جریان منابع مالی و عرضه و تقاضای کل را نیز تا سال ۱۳۶۴ ارائه می‌نمود.

با ارائه سیستم جدید حساب‌های ملی SNA سال ۱۹۹۳ حرکت به سوی تهیه حساب‌های ملی بر مبنای سیستم جدید در زمره فعالیت‌های اداره حساب‌های اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت. مطالعات مقدماتی و بررسی سیستم جدید حساب‌های ملی ویژگی‌های این سیستم و لزوم اجرای آن در نظام حساب‌های ملی ایران را روشن ساخت. با توجه به پیشرفت‌های موجود در سیستم آماری کشور و همچنین تغییر ساختار اقتصادی کشور لزوم بازنگری در حساب‌های ملی ایران ضروری می‌نمود. از این رو همگام با اجرای مراحل مختلف سیستم جدید حساب‌های ملی، بازنگری آمارها از یک سو و تهیه آن بر مبنای سال پایه ۱۳۶۹ و همچنین ایجاد زمینه لازم در حرکت سریع به سوی سال پایه جدید ۱۳۷۶ در دستور کار قرار گرفت.

□ حساب‌های ملی طی سال‌های ۷۷-۱۳۳۸

در راستای ارائه آمارهای منسجم و همگن طی سال‌های تهیه و ارائه آمارهای حساب‌های ملی توسط بانک مرکزی ارقام حساب‌های ملی طی سال‌های ۷۷-۱۳۳۸ در قالب مجموعه ۴۰ سال حساب‌های ملی در ایران به قیمت‌های جاری و به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۹ ارائه گردید در این مجموعه، ارقام از سال ۱۳۶۷ به صورت تفصیلی و جزء به جزء بازنگری و تعدیل شده‌است.

□ بررسی ضرورت‌های تعدیل ارقام حساب‌های ملی

اداره حساب‌های اقتصادی که در چارچوب اجرای وظایف محوله تهیه حساب‌های اقتصادی بر مبنای SNA سال ۱۹۹۳ را آغاز کرده‌بود علاوه بر اعمال تعدیلات لازم در حساب تولید و تهیه حساب‌های مطروحه دیگر براساس طبقه‌بندی‌های فعالیتی، تهیه حساب‌های نهادی را نیز در دستور کاری خود قرارداد. لکن ارائه ارقام آمارهای مربوطه منوط به عمده‌ترین پیش شرط اجرای طرح SNA سال ۱۹۹۳ بود که این پیش شرط برخورداری از آمارهای کامل و دقیق و منطبق با دستورالعمل سال ۱۹۶۸ بود از این رو مجموعه چهل سال حساب‌های ملی ایران با توجه به موارد ذیل تهیه و ارائه گردید:

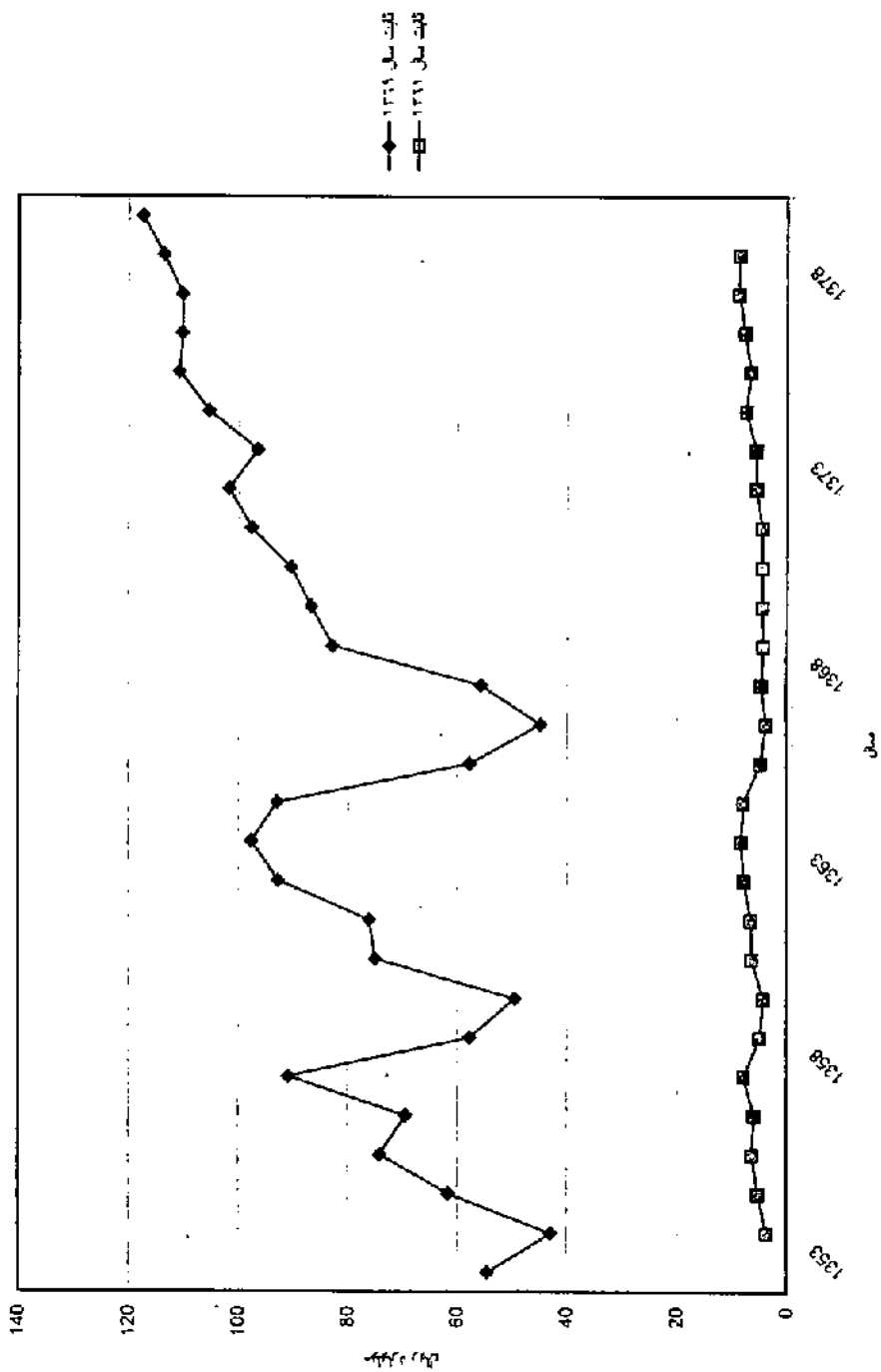
۱ - تأکید مسئولین اقتصادی کشور در ارگان‌های مختلف بر دسترسی به آمار واحدهای ذیربط موجب گردید جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و آمار در واحدها، مؤسسات و دستگاه‌های مختلف اقتصادی، با رشد چشمگیر استفاده از رایانه تحقق عملی یابد. دسترسی به آمارهای جدید و یا آمارهای منسجم‌تر و قابل اتکاتر و ضرورت استفاده از آنها، حساب‌های ملی را با سری‌های آماری جدید و مسئله سازگاری آمار حساب‌های ملی با این سری‌های زمانی روبه‌رو ساخت. به‌منظور حل این مشکل به‌ناگزیر تهیه سری‌های زمانی سازگار جدید در دستور کار قرار گرفت. این گونه تعدیلات در آمارهای حساب‌های ملی در عمده کشورها سابقه داشته و در اکتبر ۱۹۹۹ حساب‌های ملی ایالات متحده آمریکا نیز با تعدیل اساسی مواجه و منتشر شده‌است. تعدیلات مذکور آمارهای این کشور از نوامبر ۱۹۶۵ را شامل می‌گردد. این تعدیل عمدتاً تغییر ساختاری را

شامل می‌شد و اگرچه توسط برخی از اقتصاددانان مورد نقد و بررسی قرار گرفت لکن عمده انتقادات به این تعدیلات مربوط به پیش‌بینی‌های مبتنی بر آمارهای قبلی بود که تحت تأثیر آمارهای جدید نتایج دیگری را حاصل می‌نمود. در ایران نیز تعدیلات حاضر تطبیق آمارها با ارقام جدید و ساختار جدید اقتصادی را شامل است. در این رابطه ضروریست به بخش ماهیگیری اشاره‌نمود که ارقام مورد استفاده در حساب‌های ملی براساس آمارهای ارسالی وزارت جهاد سازندگی که تنها قسمتی از تولیدات بخش شیلات را شامل می‌شد استوار بود و اقلام دیگر تولیدی این بخش به‌صورت برآوردی از نتایج بودجه‌خانوار حاصل می‌شد. همسویی و هم‌دلی مسئولین موجب گردید که با همکاری همه جانبه مسئولین وزارت جهادسازندگی این آمارها تهیه و در اختیار قرارگیرد. بدین ترتیب یکی از عمده‌ترین موارد استفاده از آمارهای جدید را می‌توان مربوط به آمارهای بخش ماهیگیری دانست. استفاده از آمارهای جدید موجب گردید که ارزش افزوده زیربخش ماهیگیری افزایش یابد و نوسانات این فعالیت که تحت تأثیر تحولات جنگ تحمیلی نیز قرار می‌گرفت به‌وضوح در آمارها نیز مشاهده گردد. در نمودارهای ضمیمه این تغییرات نمایش داده شده‌است (نمودار ۱).

۲ -

یکی از مشکلات موجود در حساب‌های ملی به‌هنگام نبودن آمارهایی است که در امر محاسبات ملی مورد استفاده قرار می‌گیرد. از سوی دیگر حسابداران ملی در طول دوره برآورد و محاسبه باید تعادل قابل قبولی را بین به‌هنگام‌بودن و دقت نتایج محاسبات ملی برقرار سازند. برآوردهای اولیه به‌طور طبیعی به‌هنگام‌تر و غیر دقیق‌تر و برآوردهای بعدی نابه‌هنگام‌تر و دقیق‌تر خواهد بود. متأسفانه با توجه به ضعف ساختارهای آماری کشور، دوره نهایی‌شدن آمارهای خام گاهی تا سال‌ها به‌طول می‌انجامد و دقت قابل قبول در محاسبات ملی نیز تنها پس از دریافت این آمارها قابل حصول بود. گزارش چهل سال حساب‌های ملی ایران با اعمال و انعکاس آمارهای قطعی، نتایج محاسبات ملی را به‌صورت قطعی منعکس می‌نماید. روش‌های آماری گذشته با توجه به عدم دسترسی مستقیم به آمارها، مسئولان آماری وقت را ملزم به استفاده از روش‌های غیرمستقیم در برآورد آمارها می‌نمود که این روش‌ها در برخی موارد با توجه به فاصله زمانی

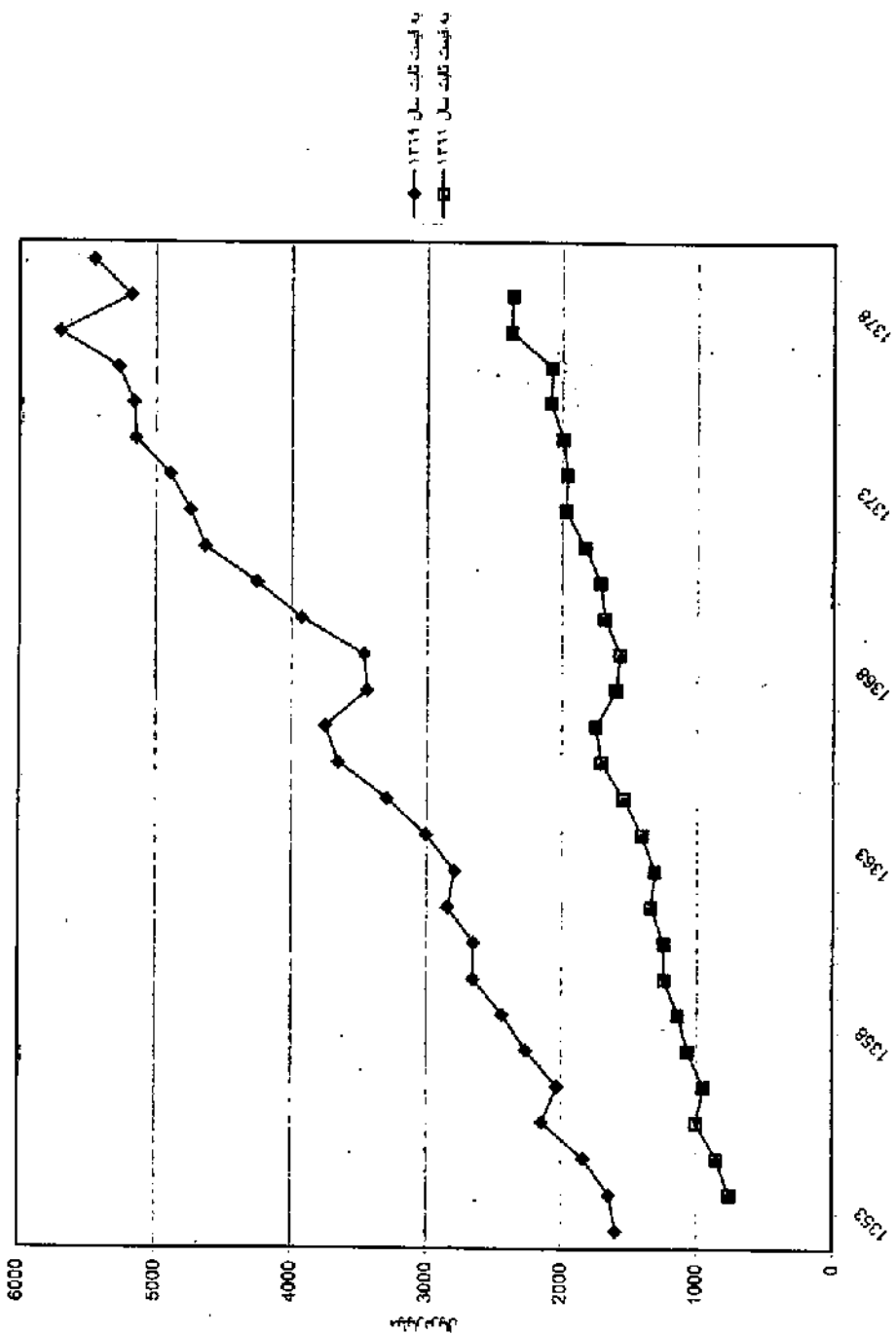
نمودار ۱ - ماهیگیری

انتشار آمارهای مستند و زمان انتشار حساب‌های ملی مستلزم تجدیدنظر اساسی در آمارها بود. لکن طولانی بودن این فاصله زمانی منجر به عدم تطبیق آمارها می‌شد. در نتیجه ارائه آمارها بر مبنای روش‌های برآوردی و اصلاح روش‌ها در سری زمانی به صورت موردی و محدودی انجام می‌گردید. با استفاده از آمارهای مستقیم و دوری از روش‌های غیرمستقیم امکان استفاده از ارقام خام و نحوه دسترسی به ارقام نهایی به صورت شفاف عینیت یافت.

۳ - در محاسبات حساب‌های ملی یکی از عمده‌ترین بخش‌های اقتصادی، بخش کشاورزی مبتنی بر فعالیت بخش زراعت است. که آمارهای منتشره از سوی وزارت کشاورزی ملاک محاسبات مربوط به آن قرار می‌گیرد. در راستای بهبود ساختار آماری و ارائه آمارهای تفصیلی اخیراً وزارت کشاورزی اقدام به انتشار سری زمانی آمارهای زراعی نموده است که علاوه بر تولید، اقلام هزینه واسطه را نیز شامل می‌باشد باید توجه داشت که قبل از دسترسی به این مجموعه آماری، ارقام هزینه واسطه براساس برخی آمار در دسترس برآورد می‌گردید. دسترسی به آمارهای اخیر نشان داد که هزینه واسطه برآوردی کمتر از واقع بوده است. علاوه بر آن این آمارها با توجه به آن که مبتنی بر سال زراعی است لذا چنانچه الگوی فصلی تولید محصولات کشاورزی به صورت یکسان و بلا تغییر فرض شود چندان تأثیری در محاسبات ارزش افزوده مبتنی بر سال تقویمی نداشته و می‌تواند مورد استفاده مستقیم قرارگیرد. لکن روند تغییر بخش زراعت و تغییر الگوی فصلی زراعی و خشکسالی حاکم در برخی از سال‌ها و تأثیر آن بر زراعت دیم موجب گردید که تطبیق سال زراعی با سال تقویمی در برخی سال‌ها دچار مشکل گردد. لذا اصلاحات مربوط به ارقام بخش زراعت نه تنها در قالب دسترسی به آمار جدید بلکه تغییر مبنای اطلاعات از سال زراعی به سال تقویمی نیز بوده است بدین ترتیب که ارقام زیربخش زراعت از سال ۱۳۶۷ به بعد براساس تقویم زراعی فصلی سال ۱۳۷۳ که توسط وزارت کشاورزی به صورت استانی و به تفکیک محصولات عمده زراعی تهیه و در اختیار این اداره قرار داده شده است به صورت فصلی محاسبه و سپس بر مبنای فصول مختلف و تولیدات هر فصل محاسبات صورت گرفته است. ارقام سال‌های ما قبل نیز براساس الگوی فصلی سال ۱۳۵۳ تفکیک شده است (نمودار ۲).

نمودار ۲ - زراعت به قیمت‌های ثابت

- ۴ - نرخ‌های ارز و تعدد آن در کشور بروز مشکلاتی را در محاسبات ملی در بخش هزینه و محاسبه خالص صادرات کالا و خدمات موجب می‌شد. چنانچه ارقام تنها متکی بر ارقام منتشره توسط گمرک می‌گردید، نرخ ارز رسمی می‌بایستی ملاک عمل قرار می‌گرفت که به واقعیت نزدیک نبود. در این رابطه با استفاده از روش تخصیص ارز به مصارف خاص، نرخ ارز واردات کالا و خدمات محاسبه گردید و با استفاده از روش نحوه خرید و یا تخصیص ارز صادراتی به صادرکنندگان جهت فروش و یا واردات کالا، نرخ صادرات کالایی نیز محاسبه شد. براساس همین روش نرخ موزون ارز با توجه به روش تخصیص درآمدهای نفتی برای بخش نفت و فروش قسمتی از درآمد حاصله به نرخ صادراتی و TSE نیز محاسبه شد. با استفاده از نرخ موزون ارز اقلام مذکور محاسبه و به‌صورت سری زمانی در مجموعه چهل سال حساب‌های ملی ارائه شد.
- ۵ - تحولات آماری و ارائه آمارهای جدید قیمتی به‌ویژه شاخص بهای تولیدکننده و گسترش آن به ۱۱۳۰ قلم کالا موجب گردید که حساب‌های ملی با ارقام واقعی‌تر و نزدیک‌تری به قیمت‌های ثابت تبدیل گردد. ضمناً مبنای محاسبات نیز به قیمت‌های پایه تغییر یابد. در مجموعه مذکور اقلام هر یک از حساب‌ها با شاخص متناظر و مشخص ثابت گردید.
- ۶ - تغییر سال پایه از سال ۱۳۶۱ به سال ۱۳۶۹ و سپس به سال ۱۳۷۶ در آمارهای قیمتی و بخش‌های دیگر اقتصادی از یک‌سو و تغییر ترکیب فعالیت‌های اقتصادی در ۲۰ سال اخیر مستلزم تبعیت آمارهای حساب‌های ملی به قیمت‌های ثابت از این روند بود. تغییرات سال پایه به‌خصوص در آمارهای بخش‌های صنعت و ساختمان به خوبی نمودار است. در این بخش‌ها ضمناً نحوه محاسبه نیز تغییراتی را داشته‌است که به‌طور مثال می‌توان به محاسبه حاشیه سود برای بخش ساختمان با استفاده از محاسبات قیمت هر مترمربع بنا در شهرهای مختلف توسط وزارت مسکن و شهرسازی اشاره نمود.
- ۷ - با توجه به آن‌که محاسبات آماری مستلزم دسترسی به آمارهای کوچکترین بخش‌های مبنایی حساب‌های ملی بود. ایجاد این مبنای آماری و شکل‌گیری محاسبات ملی براساس آمارهای

منتشره از سوی سازمان‌های مختلف و همچنین محاسبه آمار حساب‌های ملی براساس این زیربخش‌ها به صورت پایه‌ای این امکان را به حسابداران ملی داد که بتوانند حساب‌های ملی را به قیمت‌های سال ۱۳۶۹ ارائه نمایند. ارائه مجموعه آمارهای مذکور امکان مقایسه حساب‌های ملی با سایر متغیرهای اقتصادی بر مبنای سال ۱۳۶۹ را ممکن می‌سازد. امید می‌رود که با برخورداری از سیستم‌های پیشرفته محاسباتی و امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، به محض ارائه آمارهای شاخص بهای عمده‌فروشی کالاها، حساب‌های ملی به قیمت ثابت ۱۳۷۶ نیز ارائه شود.

۸ - برخورداری از کمک‌های فنی بین‌المللی در سطح اداره حساب‌های اقتصادی و طرح مشکلات آماری محاسبات مذکور با دست‌اندرکاران تهیه آمارهای مشابه در کشورهای پیشرفته و همچنین کارشناسان سازمان ملل و صندوق بین‌المللی پول موجب گردید که راه‌کارهای مورد استفاده آنان در زمینه محاسبات ملی در برخی زمینه‌های گنگ و مبهم روشن و شناخته شود. لذا با برخورداری از این رایزنی‌ها، حساب‌های ملی به روشهای محاسباتی منطبق با روش‌های بین‌المللی نزدیک شد. یکی از عمده‌ترین تعدیلات در این زمینه تهیه شاخص لازم در راستای محاسبه خدمات مؤسسات پولی و مالی به قیمت‌های ثابت بود. با توجه به مراتب فوق اقلام حساب‌های ملی به قیمت‌های جاری و ثابت سال ۱۳۶۹ تهیه شده‌است. عمده تغییرات اعمال شده به شرح جداول طبقه‌بندی تغییرات اعمال شده در محاسبات کتاب حساب‌های ملی ۱۳۷۷-۱۳۳۸ نسبت به روش‌های محاسباتی گذشته ارائه می‌گردد.

طبقه‌بندی تغییرات اعمال شده در محاسبات کتاب حساب‌های ملی ۱۳۳۸-۱۳۳۷ نسبت به روشهای محاسباتی گذشته

شناختن مورد استفاده	روش محاسبه هزینه واسطه	روش محاسبه ارزش تولید	نمونه واسطه	انبار خام ارزش تولید	مگر و هها و بخش‌ها
••• •	••• •	••• •	•• ••• ••• •	••• ••• ••• •	• کشاورزی - زراعت - دامپروری و شکار - ماهیگیری - جنگلداری
•••			•	•	• معدن - معدن
	••	••	•••	•••	• صنعت - صنایع کارخانه‌ای
			• •	• •	• نفت - استخراج و صدور نفت خام - پالایش نفت خام
•			• • •••	• • •••	• برق، گاز و آب - برق - گاز - آب
•• ••			• •	• •	• ساختمان - بخش خصوصی - بخش عمومی
••• •••	•••	•••	•••	•••	• بازرگانی، رستوران و هتل داری - بازرگانی - رستوران و هتل داری

طبقه بندی تغییرات اعمال شده در مجاسیات کتاب حساب‌های ملی ۱۳۷۷-۱۳۳۸ نسبت به روشهای محاسباتی گذشته (ادامه)

مورد استفاده	روش مجاسیه هزینه واسطه	روش مجاسیه ارزش تولید	امار خام هزینه واسطه	امار خام ارزش تولید	گروه‌ها و بخش‌ها
***			*	*	● حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات - حمل و نقل زمینی - حمل و نقل دریائی - حمل و نقل هوائی - ارتباطات - انبارداری
***			*	*	● خدمات مؤسسات مالی - بانکداری - بیمه‌گری
***		●	*	*	● خدمات مستقلات، حرفه‌ای و تخصصی - خدمات مستقلات - خدمات حرفه‌ای و تخصصی
*					● خدمات عمومی - خدمات دولت مرکزی - خدمات دولت محلی - سازمان تأمین اجتماعی
***					● خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی - خدمات اجتماعی - خدمات شخصی و خانگی

* تغییرات حاشیه‌ای

** تغییرات نسبتاً زیاد

*** تغییرات زیاد یا تغییرات اساسی

طبقه‌بندی تغییرات اعمال‌شده در محاسبات کتاب ملی ۱۳۷۷-۱۳۳۸
نسبت به روشهای محاسباتی گذشته - جدول هزینه

شاخص مورد استفاده	روش محاسبه	آمار خام	
		••	• هزینه‌های مصرفی خصوصی
•••		•	• هزینه‌های مصرفی دولتی
	•	• • ••• •	• تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی - ساختمان خصوصی - ساختمان دولتی - ماشین‌آلات خصوصی - ماشین‌آلات دولتی
			• تغییر در موجودی انبار
• •		• • •	• صادرات - نفت خام - کالاهای غیرنفتی - خدمات
••• •••		•• ••	• واردات - کالا - خدمات
• •		• •	• درآمد عوامل تولید از خارج - دریافتی - پرتاختی
		• •	• خالص مالیات غیرمستقیم - مالیات - یارانه

• تغییرات حاشیه‌ای

•• تغییرات نسبتاً زیاد

••• تغییرات زیاد یا تغییرات اساسی

□ نتایج بررسی چهل سال حساب‌های ملی در ایران

براساس ارقام و آمارهای تعدیل شده و با استفاده از شاخص‌های کالاها و خدمات مصرفی، تولیدکننده و عمده‌فروشی ارقام حساب‌های ملی به قیمت ثابت طی چهل سال منتهی به ۱۳۷۷ تهیه و ارائه شده‌است. مقایسه رشد اقتصادی و رشد سرمایه‌گذاری طی این دوره حاکی از تبعیت رشد اقتصادی از سرمایه‌گذاری در کشور است (نمودار مقایسه رشد اقتصادی و رشد سرمایه‌گذاری ثابت). همان‌طور که از نمودار مستفاد می‌شود رشد اقتصادی طی بیست ساله اول مثبت بوده‌است لکن بروز جنگ تحمیلی و آسیب‌های ناشی از آن را می‌توان از جمله مهم‌ترین علل نوسانات و منفی شدن رشد اقتصادی در عمده سال‌های درگیری در جنگ تحمیلی دانست. کاهش سرمایه‌گذاری به‌ویژه در سال‌های اولیه جنگ تحمیلی و همچنین در سال‌های تحریم اقتصادی در دهه ۶۸-۱۳۵۸ از مهم‌ترین دلایل کاهش نرخ رشد اقتصادی بوده‌است.

بررسی رشد اقتصادی طی سال‌های ۷۷-۱۳۳۹ به‌طور متوسط $۵/۷$ درصد رشد را نشان می‌دهد. این رشد در مورد سرمایه‌گذاری $۷/۳$ درصد بوده‌است که با رشدی معادل $۶/۶$ درصد در گروه نفت حاصل گردیده‌است. چنانچه این دوره را به دو دوره، دوره قبل از انقلاب ۱۳۵۷-۱۳۳۹ و دوره ۱۳۷۷-۱۳۵۸ تقسیم کنیم تفاوت رشد اقتصادی و علت کاهش آن طی دوره پس از انقلاب آشکارتر می‌گردد. در دوره قبل از انقلاب رشد اقتصادی $۹/۲$ درصدی از رشد متوسط سالانه‌ای معادل $۱۴/۲$ درصد در سرمایه‌گذاری حاصل شده‌است. در این دوره متوسط رشد گروه نفت سالیانه $۹/۸$ درصد بوده‌است. چنانچه سال ۱۳۵۷ را کنار بگذاریم، رشد اقتصادی به‌طور متوسط سالانه $۱۰/۱$ درصد طی دوره ۱۳۵۶-۱۳۳۹ بوده‌است که با رشد سرمایه‌گذاری $۱۶/۳$ درصد به‌طور متوسط همراه بوده‌است و رشد ارزش افزوده گروه نفت نیز $۱۱/۹$ درصد بوده‌است.

طی دوره پس از انقلاب رشد اقتصادی به‌طور متوسط $۲/۶$ درصد بوده‌است که با توجه به رشد ناچیز سرمایه‌گذاری به‌طور متوسط طی همین دوره به‌میزان $۰/۸$ درصد، علت تحدید رشد اقتصادی روشن می‌گردد. در دوره ۱۳۷۷-۱۳۵۸ رشد ارزش افزوده گروه نفت در حد $۲/۷$ درصد بوده‌است.

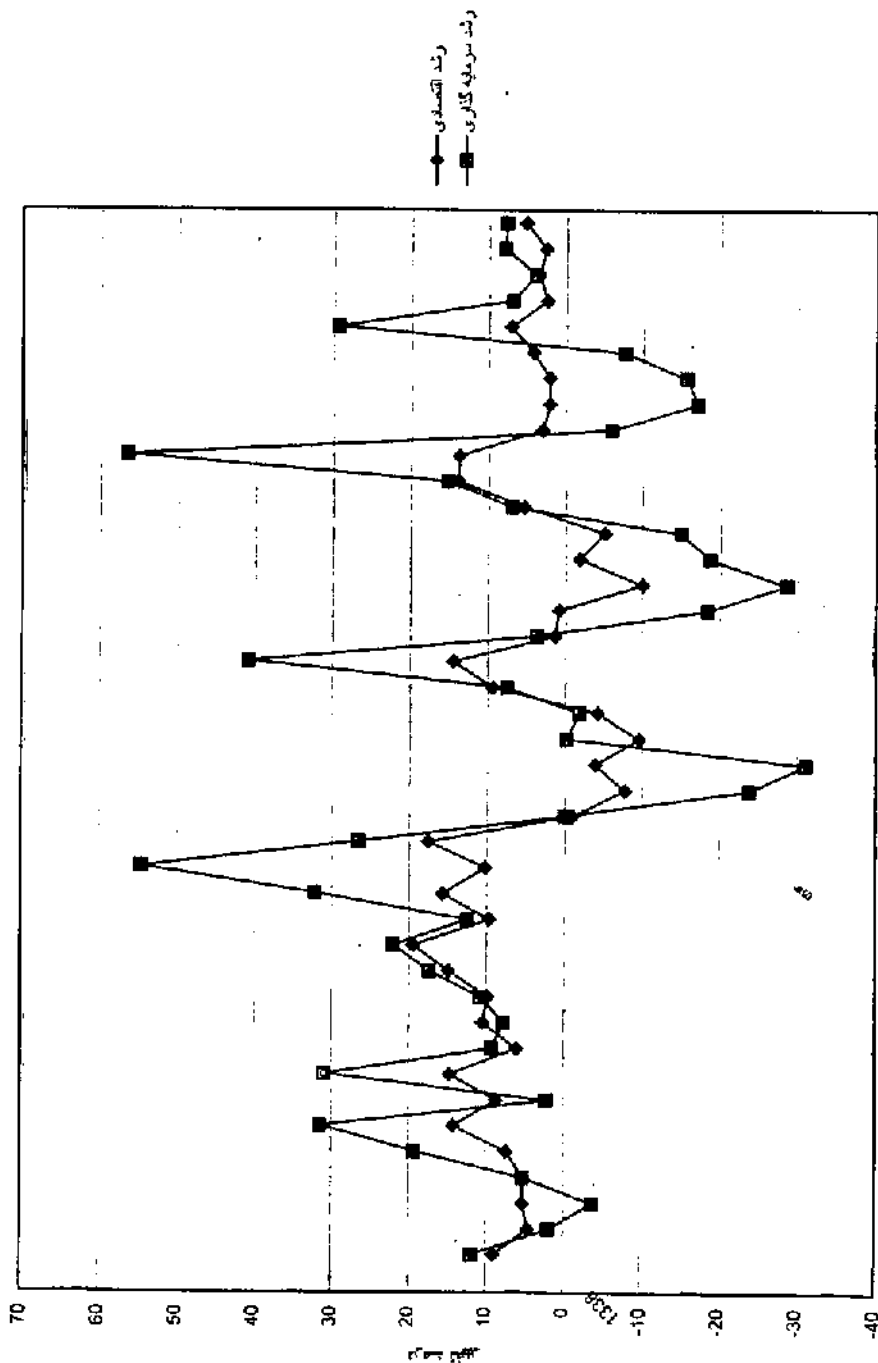
در همین دوره چنانچه رشد اقتصادی دوره جنگ تحمیلی را بررسی نماییم به رشد منفی $۰/۵$ درصد

سالانه طی دوره ۱۳۶۷-۱۳۵۹ می‌رسیم، سرمایه‌گذاری نیز طی همین دوره با ۳/۲ درصد کاهش سالیانه مواجه بوده‌است. این در حالی است که ارزش افزوده بخش نفت ۵/۶ درصد رشد داشته‌است. تبعیت رشد سرمایه‌گذاری از بخش نفت در نمودار مقایسه‌ای رشد سرمایه‌گذاری و رشد بخش نفت و گاز به‌وضوح دیده می‌شود. عدم تحقق آن در دوران جنگ تحمیلی با توجه به هزینه‌های ناشی از جنگ و لزوم تأمین مایحتاج اساسی بوده‌است.

چنانچه رشد اقتصادی طی دوره ۱۳۶۸-۱۳۷۷ بررسی شود تغییر ساختار اقتصادی کشور و رشد اقتصادی ۵/۸ درصد سالیانه این دوره و رشد سرمایه‌گذاری به میزان ۷/۵ درصد نقش خود را در اقتصاد کشور نشان می‌دهد. این در حالی است که رشد گروه نفت و گاز سالیانه تنها ۲/۸ درصد بوده‌است. تأکید مسئولین بر سرمایه‌گذاری علیرغم تحدید روند نرخ رشد نفت و گاز در این دوره به‌خوبی قابل ملاحظه است.

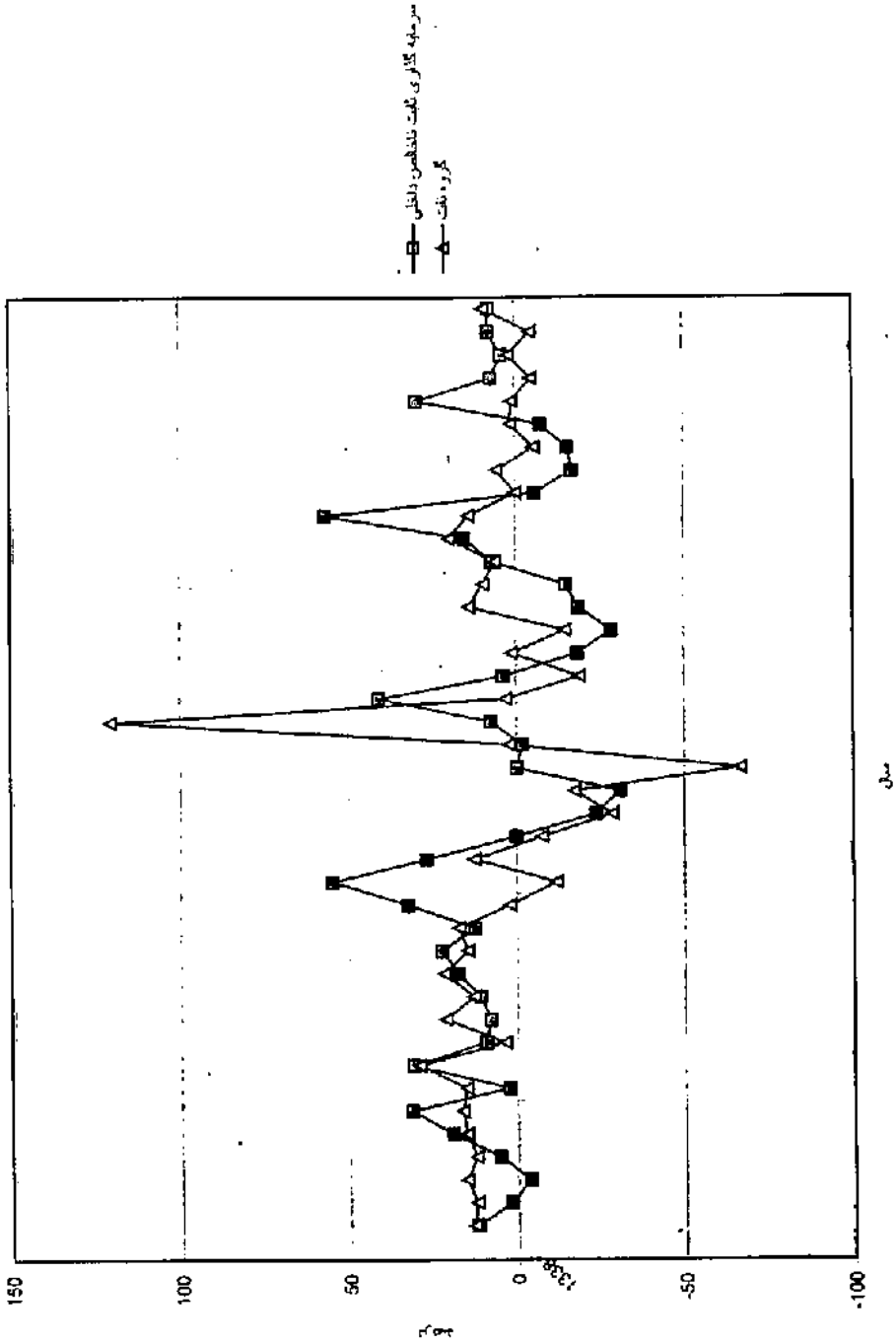
سال	رشد اقتصادی	رشد سرمایه‌گذاری	گروه نفت
متوسط رشد طی ۱۳۲۷-۱۳۳۹	۵/۷	۷/۳	۶/۶
متوسط رشد طی ۱۳۵۷-۱۳۳۹	۹/۲	۱۴/۲	۹/۸
متوسط رشد طی ۱۳۷۷-۱۳۵۸	۲/۶	۰/۸	۳/۷
متوسط رشد طی ۱۳۶۷-۱۳۵۹	-۰/۵	-۳/۲	۵/۶
متوسط رشد طی ۱۳۵۶-۱۳۳۹	۱۰/۱	۱۶/۳	۱۱/۹
متوسط رشد طی ۱۳۷۷-۱۳۶۸	۵/۸	۷/۵	۳/۸
متوسط رشد طی ۱۳۷۹-۱۳۶۸	۵/۵	۷/۶	۳/۶

مقایسه رشد اقتصادی و رشد سرمایه گذاری ثابت

میل

مقایسه رشد سرمایه‌گذاری و رشد بخش نفت و گاز

□ حساب‌های ملی در سال ۱۳۷۸

محاسبات حساب‌های ملی سال ۱۳۷۸ مبتنی بر آخرین ارقام موجود و با استفاده از روشهای جدید آماری محاسبات ملی در مجموعه ۴۰ سال حساب‌های ملی است. این محاسبات رشد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۷۸ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۹ را معادل $۲/۶$ درصد نشان می‌دهد. این رشد عمدتاً ناشی از رشد گروه صنایع و معادن به میزان $۹/۷$ درصد است. در این سال رشد ارزش افزوده بخش صنعت به $۸/۵$ درصد رسید که جهشی عمده در این بخش محسوب می‌شود. رشد مشابه در سال ۱۳۷۷ معادل یک درصد بود. افزایش تولید کارگاه‌های صنعتی با بیش از ۱۰۰ نفر کارکن در سال ۱۳۷۸ معادل $۸/۶$ درصد بود که عمدتاً ناشی از رشد تولید فلزات اساسی و وسائل نقلیه موتوری بود. در سال مورد گزارش ارزش افزوده بخش ساختمان $۱۵/۳$ درصد افزایش نشان داد که عمدتاً ناشی از رشد تولید ساختمان و مسکن در مناطق شهری بود. در این سال می‌توان تحرک فعالیت‌های ساختمانی را که از سال ۱۳۷۷ شروع شده بود عامل عمده مؤثر در رشد اقتصادی دانست زیرا این تحرک با تأثیر بر تولید کالاهای واسطه‌ای ساختمانی به تنهایی $۳/۳$ درصد از رشد $۸/۶$ درصدی کارگاه‌های بزرگ صنعتی را موجب شده است.

در این سال ارزش افزوده بخش کشاورزی با $۵/۰$ درصد کاهش مواجه گشت که عمدتاً ناشی از گسترش خشکسالی در مناطق زراعی کشور بود. در بخش زراعت ارزش افزوده با کاهشی معادل $۹/۱$ درصد مواجه بود. بدین ترتیب سهم کشاورزی در تولید ناخالص داخلی از $۱۸/۰$ درصد در سال ۱۳۷۷ به $۱۶/۷$ درصد در سال ۱۳۷۸ رسید.

در سال ۱۳۷۸ علیرغم افزایش بهای نفت خام صادراتی کشور، کاهش حجم تولید و صادرات نفت موجب گردید که ارزش افزوده نفت خام با کاهشی معادل $۱۱/۱$ درصد مواجه گردد. در این سال صدور فرآورده‌های نفتی و افزایش تولید آن موجب شد که ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی با $۲۲/۸$ درصد افزایش روبه‌رو شود. علیرغم کاهش ارزش افزوده بخش نفت و گاز به میزان $۴/۶$ درصد، افزایش درآمدهای بخش نفت موجب گردید که بازپرداخت بدهی‌های خارجی که در سال ۱۳۷۷ روند کاهشی آن متوقف شده بود مجدداً برقرار گردد.

و بدنه‌های خارجی که از ۱۲/۱ میلیارد دلار در سال ۱۳۷۶ به ۱۴ میلیارد دلار در سال ۱۳۷۷ رسیده بود به حدود ۱۰ میلیارد دلار تنزل یابد.

در این سال افزایش بهای نفت خام و فرآورده موجب شد که تأثیر درآمدی نتیجه رابطه مبادله که در سال ۱۳۷۷ معادل ۲۴۰۸ میلیارد ریال اثر منفی در درآمد ملی کشور داشت با تأثیر منفی محدودی معادل ۶۰۲ میلیارد ریال در اقتصاد عمل کند. بدین ترتیب درآمد ملی کشور در سال ۱۳۷۸ با ۷/۳ درصد افزایش مواجه بود.

در سال ۱۳۷۸ سیاست‌های دولت در زمینه تحدید هزینه‌های مصرفی مؤثر واقع شد و هزینه‌های مصرفی بخش دولتی با ۰/۶ درصد کاهش مواجه گردید. تعدیل نیروی انسانی شاغل در بخش دولتی از جمله عوامل مؤثر در این امر بوده است. در این سال هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی نیز تا حدودی تعدیل گردید و رشد آن به ۳/۵ درصد محدود شد، رشد مشابه برای سال ۱۳۷۷ معادل ۶/۸ درصد بود.

در سال ۱۳۷۸ همراه با افزایش درآمدهای دولت و تحدید هزینه‌های مصرفی، سهم اعتبارات عمرانی در بودجه دولت افزایش یافت و این افزایش موجب گردید که تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی با ۷/۸ درصد افزایش مواجه گردد که عمدتاً ناشی از رشد تشکیل سرمایه بخش دولتی به ویژه در بخش ساختمان بود.

روند اقلام عمده تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۷۸ موجب گردید که رشد اقتصادی در طول برنامه دوم عمرانی کشور به ۴ درصد برسد که گرچه نسبت به هدف برنامه یائین‌تر بود لکن با توجه به نوسانات بازارهای جهانی در طول برنامه و کاهش بهای نفت در بازارهای جهانی در سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ موفقیت عمده‌ای محسوب می‌گردد.

باید توجه داشت که ارقام منتشره سال ۱۳۷۸ بر مبنای قیمت‌های سال ۱۳۶۱، بر اساس ارقام اولیه موجود در اوایل سال برآورد شده بود لذا دسترسی به ارقام تکمیلی جدید منجر به محاسبه ارقام در سطح بالاتری نسبت به ارقام اولیه شده است لذا تغییرات نرخ رشد تنها ناظر بر تغییر شاخص نمی‌باشد. یکی از عمده‌ترین تغییرات در این زمینه تغییر رشد بخش زراعت و صنعت و ساختمان می‌باشد. بر اساس برآوردهای اولیه اثرات خشکسالی در سال ۱۳۷۸ در حد محدودی برآورد شده بود در حالیکه گسترده‌گی خشکسالی و اثرات آن بر تولید

بخش زراعت در حد بسیار گسترده‌تر از رقم پیش‌بینی شده در اول سال تحقق یافت و بخش زراعت که ۲ درصد کاهش برای آن پیش‌بینی شده بود براساس ارقام موجود برای سال زراعی ۷۸-۷۹ و ۷۷-۷۸ با ۹/۱ درصد کاهش روبه‌رو گردیده‌است و رشد بخش کشاورزی که برای سال ۷۸ معادل ۱ درصد کاهش داشت براساس آخرین آمار موجود (آمار فعلی وزارت جهاد کشاورزی) ۵/۰ درصد کاهش داشته‌است.

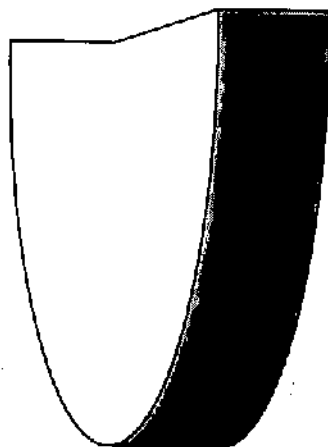
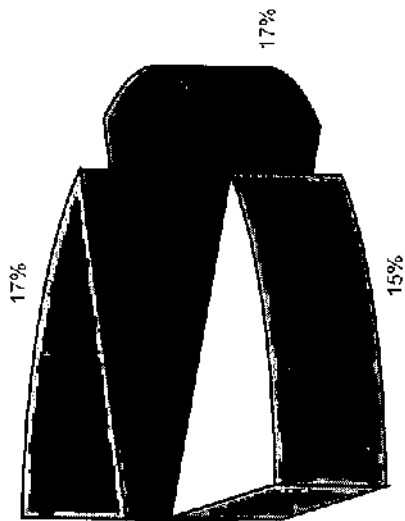
رشد گروه نفت نیز که در سال ۱۳۷۸ یک درصد کاهش برای آن پیش‌بینی می‌شد در عمل با ۴/۶ درصد کاهش مواجه گردید. در مقابل رشد بخش صنعت و ساختمان که به ترتیب ۴ و ۱۲ درصد در اوایل سال پیش‌بینی شده بود براساس آمار موجود ۸/۵ و ۱۵/۳ درصد رشد نشان داده‌اند. روند این اقلام موجب گردیده‌است که رشد اقتصادی که در اوایل سال ۲/۴ درصد پیش‌بینی شده بود بر مبنای قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۹ با ۲/۶ درصد افزایش مواجه شود.

□ مقایسه ارقام برنامه اول و دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی ایران

براساس ارقام تجدیدنظرشده رشد اقتصادی کشور طی برنامه اول در حد ۷/۷ درصد قرار می‌گیرد. این رشد براساس ارقام قبل از تجدیدنظر حدود ۷/۳ درصد بوده‌است. عمده‌ترین تغییر در رشد اقتصادی طی دوره مذکور مربوط به سال ۱۳۷۰ است که عمدتاً مربوط به تغییر ارزش افزوده بخش‌های کشاورزی، صنعت و ساختمان می‌باشد. که با توجه به رشد سرمایه‌گذاری ثابت ناخالص داخلی در این دوره و تحدید مصرف بخش دولتی در روند معقولی قرارداد. برای سال ۱۳۷۲ نیز تحدید نرخ رشد با توجه به محدودیت رشد بخش ساختمان و مسکن و کاهش رشد بخش صنعت و تقلیل سطح سرمایه‌گذاری در روندی منطقی قرارداد. در کل علیرغم نوسانات موجود در رشد سال‌های مختلف، رشد اقتصادی طی برنامه دوم، با توجه به تأثیر ترکیب کالاهای سبد شاخص‌های مختلف اقتصادی، بر مبنای فعالیت‌های سال ۱۳۶۹ در سطح بالاتری نسبت به رشد اقتصادی بر مبنای سال ۱۳۶۱ است.

در مورد رشد اقتصادی برنامه دوم براساس ارقام تجدیدنظرشده، لازم به ذکر است که رشد اقتصادی طی برنامه دوم به‌طور متوسط درحد ۴ درصد قرار می‌گیرد بر مبنای قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۱ رشد برنامه دوم به‌طور متوسط ۳/۱ درصد بود، این تغییر عمدتاً مربوط به سال ۱۳۷۵ است. براساس ارقام قبلی رشد در حد ۴/۷ درصد بود، در این سال اگرچه رشد گروه کشاورزی و نفت در حد پائین‌تری نسبت به ارقام به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۱ قرار می‌گیرد لکن رشد گروه صنایع و معادن در سطح بسیار بالایی قرار گرفته‌است که با توجه به رشد ارزش افزوده کارگاه‌های بیشتر از ده نفر به‌میزان ۴۵/۵ درصد به قیمت‌های جاری (آمار منتشره براساس سرشماری مرکز آمار ایران) قابل توجیه است. در این دوره حداکثر رشد اقتصادی مربوط به سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ با ۶/۴ و ۵/۰ درصد می‌باشد که با توجه به وضعیت ارزی کشور و سطح واردات قابل توجیه است. ضمناً در سال ۱۳۷۵ سطح سرمایه‌گذاری نیز به‌خصوص در ماشین‌آلات از رشد ۶۳ درصدی برخوردار بود تا بتواند کمبودهای سرمایه‌گذاری در سال‌های قبل را تا حدودی جبران نماید.

سهم گروه‌های اقتصادی طی ۴۲ سال اخیر (درصد)

- کل گروه سرمایه‌گذاری
- گروه نفت و گاز
- گروه صنایع و معادن
- خدمات

□ پیش‌بینی حساب‌های ملی در سال ۱۳۷۹

زوند اقلام عمده اقتصادی طی نیمه اول سال ۱۳۷۹ حاکی از بهبود شرایط اقتصادی کشور در این سال است. محدود شدن خشکسالی در برخی از مناطق کشور و بهبود شرایط جوی در نیمه دوم سال، نوید بهبود وضعیت بخش زراعت در سال ۱۳۷۹ را می‌دهد. براساس پیش‌بینی‌های موجود براساس سطح سبز زراعی کشور در این سال و تقویم زراعی محصولی و استانی کشور و تأثیر خشکسالی عمدتاً بر منطقه جنوب شرقی و مرکزی، رشد ارزش افزوده بخش زراعت $5/2$ درصد پیش‌بینی می‌شود که در مقایسه با کاهش $9/1$ درصد سال ۱۳۷۸، بهبودی چشم‌گیر است و رشد بخش دامپروری که براساس پیش‌بینی میزان تولید محصولات عمده دامی برای سال ۱۳۷۹ توسط وزارت جهاد سازندگی صورت گرفته حدود $1/7$ درصد برآورد می‌شود و رشد بخش ماهیگیری که براساس آمار تولید ماهی در شش ماهه سال برآورد شده است رشد این زیر گروه را $2/3$ درصد نشان می‌دهد. بدین ترتیب علیرغم اثرات خشکسالی در محصولات جنگلی و کاهش ارزش افزوده این بخش در حد $1/3$ درصد، افزایش ارزش افزوده بخش کشاورزی در این سال معادل $3/9$ درصد پیش‌بینی می‌شود.

در بخش نفت بهبود تقاضا و افزایش سهمیه ایران در اوپک و افزایش تولید از یکسو و روند رشد تولید فرآورده‌های نفتی و همچنین عملکرد هشت ماهه صادرات نفت، رشد ارزش افزوده بخش نفت و گاز را در حد $9/2$ درصد قابل تحقق می‌نمایاند.

براساس آمارهای مربوط به کارگاه‌های بزرگ صنعتی در سه ماهه اول سال ۱۳۷۹ تولید این کارگاه‌ها رشدی معادل $5/3$ درصد را نشان می‌دهد و با توجه به آمار مربوط به وزارت صنایع برای کارگاه‌های تحت پوشش و همچنین رشد سرمایه‌گذاری در پروانه‌های تأسیس در شش ماهه اول سال که شاخصی برای رشد آتی بخش است رشد بخش صنعت برای سال ۱۳۷۹ در حد ۶ درصد پیش‌بینی می‌شود.

اقدام پیش‌بینی‌شده توسط وزارت نیرو، پیش‌بینی رشد میزان تولید آب توسط شرکت مهندسی آب و فاضلاب و پیش‌بینی‌های مربوط به گاز برداشت‌شده توسط شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، ارزش افزوده این زیرگروه در سال ۱۳۷۹ معادل ۶/۴ درصد را قابل دسترسی می‌سازد.

در مورد بخش ساختمان ارقام مربوط به فعالیت‌های ساختمانی در مناطق شهری بخش خصوصی که توسط اداره امار اقتصادی منتشر می‌گردد رشد سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان و مسکن را در حدی بالاتر از سال گذشته نشان می‌دهد لکن با توجه به روند رشد پروانه‌های ساختمانی و سطح زیربنای آن‌ها در سه ماهه اول سال برای ارزش افزوده ساختمان رشدی معادل ۹/۷ درصد برآورد شده است که در این پیش‌بینی بودجه تخصیص یافته و مصوبات اخیر دولت در زمینه گسترش سرمایه‌گذاری نیز مدنظر قرار گرفته است.

بدین ترتیب در گروه صنایع و معادن، علیرغم رشد محدودتر تولید در بخش‌های صنعت و ساختمان رشد ارزش افزوده این گروه معادل ۶/۹ درصد پیش‌بینی می‌گردد.

افزایش ذخائر ارزی و تأمین مواد اولیه و کالاهای سرمایه‌ای مورد نیاز کشور و پیش‌بینی گسترش واردات با توجه به تسهیلات ارزی جدید، علاوه بر تأثیر بر رشد تولید بخش صنعت، افزایش ارزش افزوده بخش بازرگانی، حمل و نقل و انبارداری را به دنبال دارد.

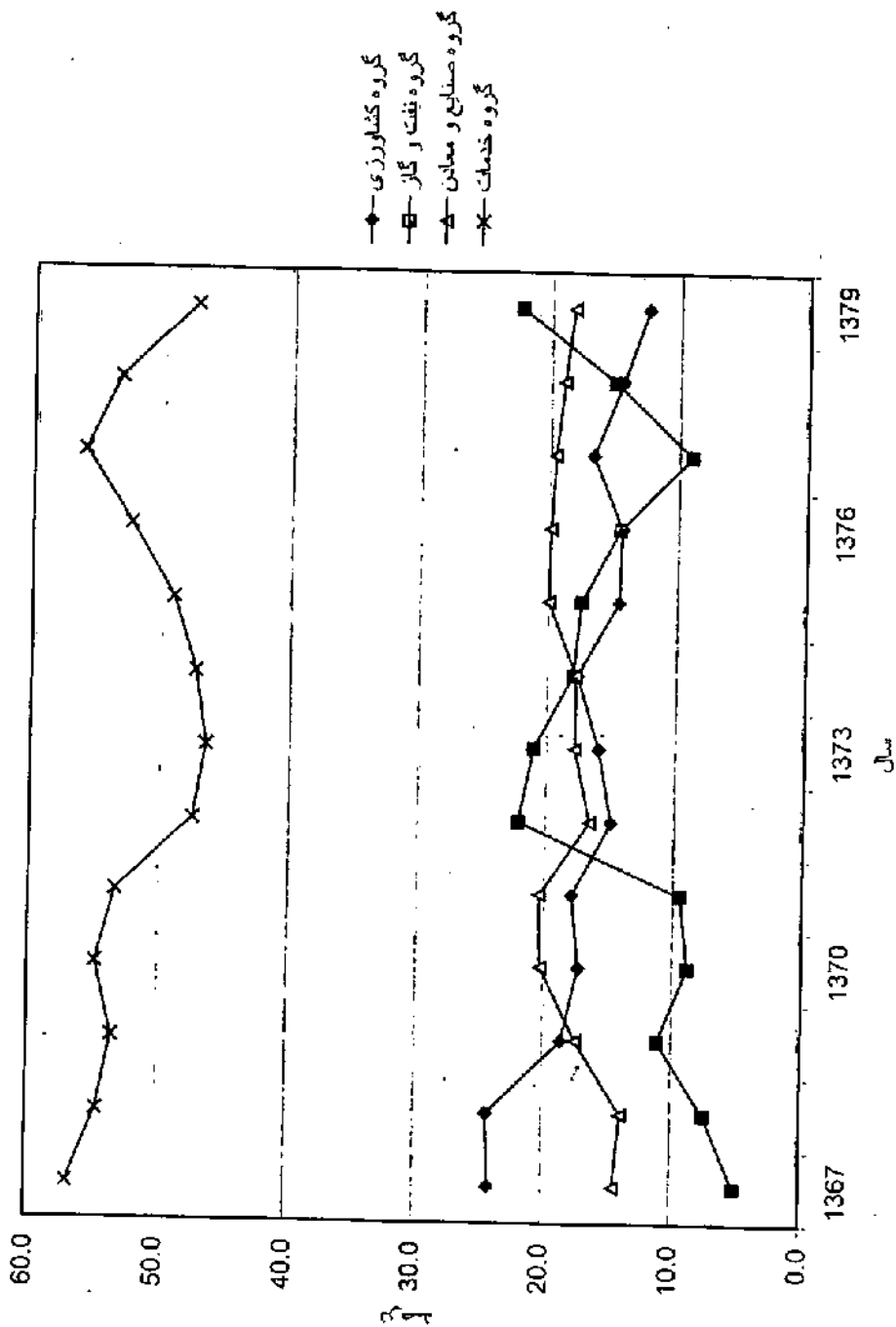
روندهای فوق نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۹ رشد ۵/۲ درصدی تولید ناخالص داخلی محتمل می‌باشد. این رشد که از افزایش مورد انتظار در سال اول برنامه سوم عمرانی کشور (۴/۵ درصد) بیشتر است نوید تحقق اهداف برنامه به‌ویژه در تحدید نرخ تورم از یک‌سو و افزایش زمینه‌های اشتغال در کشور را می‌دهد.

مجموعه ۴۰ سال حساب‌های ملی که به صورت دیسکت در محیط اکسل و کوآترو نیز ارائه می‌گردد در صفحه web بانک مرکزی در شبکه اینترنت نیز به زودی در اختیار محققین اقتصادی قرار خواهد گرفت. مجموعه مذکور مبنای محاسبات حساب‌های SNA سال ۱۹۹۳ قرار گرفته است و بر این اساس حساب تولید و ایجاد درآمد نیز تهیه شده است. با ارائه آمارهای نهادی و تغییر برخی از طبقه‌بندی‌ها و تطبیق آن با SNA سال ۱۹۹۳، ایران تا پایان سال ۱۳۸۰ مرحله پنجم اجرای SNA سال ۱۹۹۳ را نیز پشت سر خواهد گذارد. براساس توصیه‌های سازمان ملل و صندوق بین‌المللی پول حرکت به سمت اجرای کامل SNA سال ۱۹۹۳ به شش مرحله تقسیم شده است که با ارائه حساب تولید و ایجاد درآمد مرحله سوم و قسمتی از مرحله چهارم تکمیل شده است.

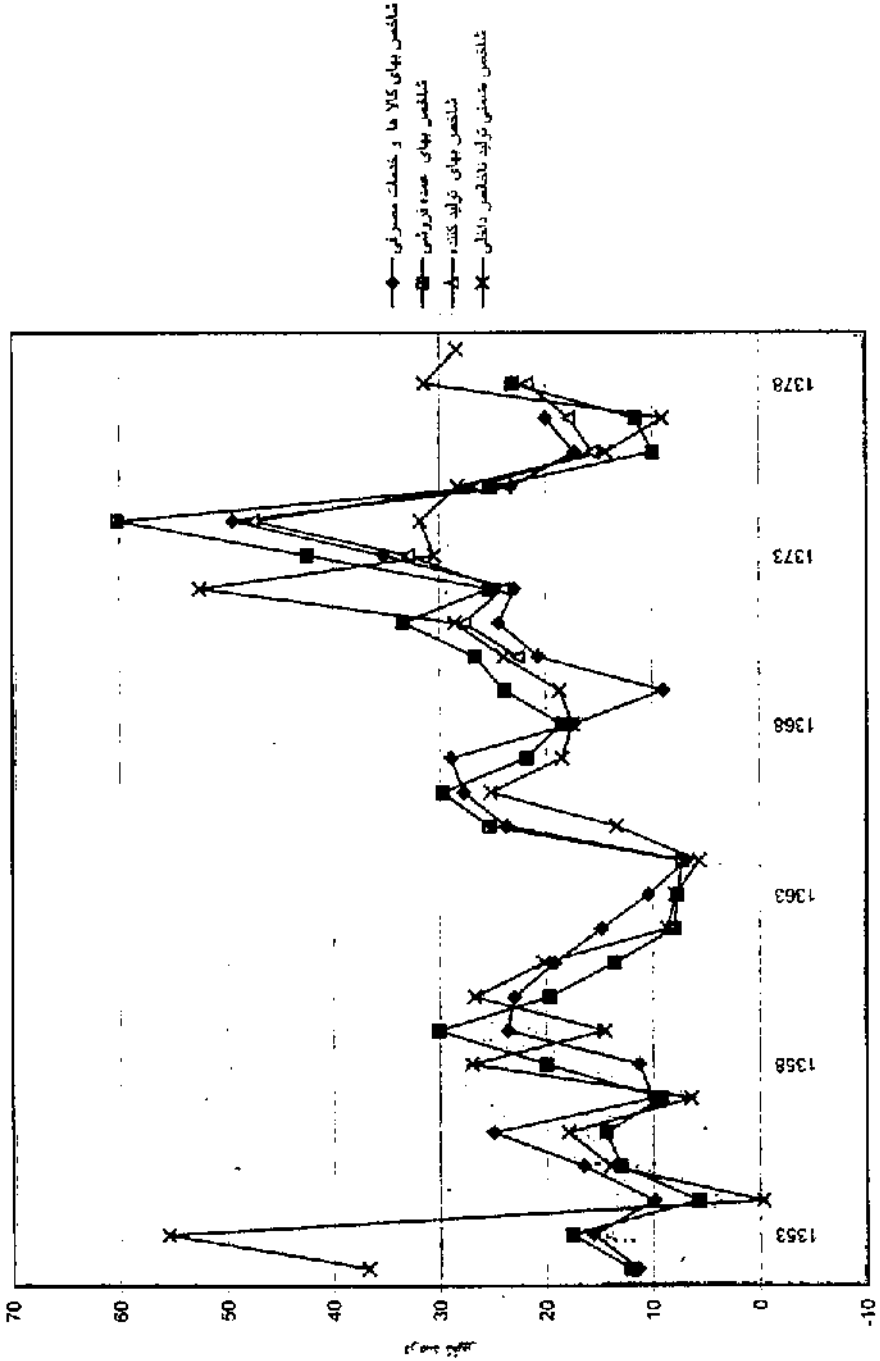
علاوه بر اقدامات فوق تهیه حساب‌های فصلی نیز مراحل اجرایی را طی می‌نماید که تهیه حساب هزینه به صورت فصلی طی دوره ۷۹-۱۳۶۷ با استفاده از آمارهای جدید به اتمام رسیده است و حساب تولید نیز متعاقباً تهیه خواهد شد. این آمارها با استفاده از آمارهای فصلی موجود و براساس روش آماری دنتون (۴) (Denton 4) تهیه شده است که این تغییر روش، مبتنی بر کاربرد گسترده‌تر روش مذکور و توصیه‌های کارشناسان اقتصادی بین‌المللی است.

در مورد تهیه جداول داده و ستانده نیز گزارش و جداول مربوط به سال ۱۳۷۲ مراحل پایانی خود را طی می‌نماید که به زودی منتشر خواهد شد. این جدول که بر پایه آمارهای موجود و با استفاده از روش «راس» (R.A.S) در مورد اقلام غیر قابل دسترس و نتایج حساب‌های ملی در سال ۱۳۶۷ تهیه شده است، جدول داده و ستانده را در یک ماتریس ۲۹ در ۲۹ ارائه می‌نماید.

سهم بخش‌ها در تولید ناخالص داخلی

مقایسه شاخص ها

مقایسه ارقام برنامه اول و دوم بر مبنای قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۹ و ۱۳۶۸

شرح متوسط رشد (۱۳۶۸-۱۳۶۷)	سال									
	۱۳۶۷	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۱۴۰۶۹/۵	۱۴۰۴۹/۵	۱۲۰۴۵/۲	۱۲۰۴۵/۲	۱۰۷۹۹/۹	۱۰۷۹۹/۹	۱۰۷۹۹/۹	۱۰۷۹۹/۹	۱۰۷۹۹/۹	۱۰۷۹۹/۹
درصد تغییر	۲/۹	۵/۹	۱۰/۱	۱۱/۵	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۴/۲
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۱۴۰۶۹/۱	۱۴۰۶۹/۱	۱۱۸۲۴/۸	۱۰۶۶۴/۹	۹۵۱۴/۶	۹۲۴۴/۳	۹۲۴۴/۳	۹۲۴۴/۳	۹۲۴۴/۳	۹۲۴۴/۳
درصد تغییر	۴/۸	۵/۵	۱۰/۹	۱۲/۱	۳/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵
درآمد خالص ملی به قیمت عوامل = درآمد ملی (به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹)	۱۱۸۸۰/۷	۱۱۱۶۱/۸	۱۰۶۵۷/۷	۹۴۰۰/۴	۸۲۲۶/۵	۷۹۴۴/۷	۷۹۴۴/۷	۷۹۴۴/۷	۷۹۴۴/۷	۷۹۴۴/۷
درصد تغییر	۶/۴	۴/۸	۱۳/۳	۱۴/۳	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۳۲۲۵۵/۷	۳۲۲۸۰/۳	۳۲۲۸۸/۲	۳۲۲۸۸/۲	۲۸۱۳۹/۲	۲۶۳۸۱/۵	۲۶۳۸۱/۵	۲۶۳۸۱/۵	۲۶۳۸۱/۵	۲۶۳۸۱/۵
درصد تغییر	۱۳/۹	۲/۳	۱۱/۲	۱۴/۱	۷/۱	۷/۱	۷/۱	۷/۱	۷/۱	۷/۱
درآمد خالص ملی = درآمد ملی (به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹)	۳۳۱۳۷/۲	۳۲۹۷۵/۵	۳۲۲۸۸/۱	۳۲۲۸۸/۱	۱۹۷۶۶/۴	۱۷۷۸۸/۳	۱۷۷۸۸/۳	۱۷۷۸۸/۳	۱۷۷۸۸/۳	۱۷۷۸۸/۳
درصد تغییر	۱۸/۵	۱/۸	۱۳/۲	۲۲/۸	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۱/۱

شرح متوسط رشد (۱۳۷۳-۱۳۷۲)	سال									
	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
تولید ناخالص داخلی به قیمت عوامل (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۱۴۹۸۴/۶	۱۴۹۸۴/۶	۱۵۶۵۸/۴	۱۶۱۹۲/۳	۱۶۶۹۸/۲	۱۷۰۴۶/۸	۱۷۰۴۶/۸	۱۷۰۴۶/۸	۱۷۰۴۶/۸	۱۷۰۴۶/۸
درصد تغییر	۱/۶	۱/۶	۲/۲	۴/۷	۳/۱	۲/۱	۲/۱	۲/۱	۲/۱	۲/۱
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۱۲۲۸۰/۴	۱۲۲۸۰/۴	۱۳۸۸۴/۵	۱۴۶۹۴/۵	۱۵۱۹۴/۴	۱۵۴۴۶/۵	۱۵۴۴۶/۵	۱۵۴۴۶/۵	۱۵۴۴۶/۵	۱۵۴۴۶/۵
درصد تغییر	۱/۶	۱/۶	۴/۵	۵/۸	۳/۴	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۱/۸
درآمد خالص ملی = درآمد ملی (به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹)	۱۱۸۰۵/۲	۱۱۸۰۵/۲	۱۲۳۶۶/۲	۱۳۱۱۵/۷	۱۳۵۶۰/۷	۱۳۷۷۰/۶	۱۳۷۷۰/۶	۱۳۷۷۰/۶	۱۳۷۷۰/۶	۱۳۷۷۰/۶
درصد تغییر	-۵/۷	-۵/۷	۴/۶	۶/۲	۲/۴	۱/۵	۱/۵	۱/۵	۱/۵	۱/۵
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۴۰۱۲۳/۳	۴۰۱۲۳/۳	۴۲۶۷۸/۷	۴۴۱۰/۴	۴۵۹۹/۷	۴۷۵۶۴/۶	۴۷۵۶۴/۶	۴۷۵۶۴/۶	۴۷۵۶۴/۶	۴۷۵۶۴/۶
درصد تغییر	۲/۱	۲/۱	۶/۴	۵/۱	۲/۴	۳/۶	۳/۶	۳/۶	۳/۶	۳/۶
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (به قیمت‌های ثابت ۱۳۶۹)	۴۱۹۵۴/۴	۴۱۹۵۴/۴	۴۴۳۳۴/۶	۴۶۵۳۰/۳	۴۶۱۶۱/۷	۴۵۱۵/۱	۴۵۱۵/۱	۴۵۱۵/۱	۴۵۱۵/۱	۴۵۱۵/۱
درصد تغییر	-۱/۲	-۱/۲	۵/۶	۵/۱	-۵/۸	-۲/۲	-۲/۲	-۲/۲	-۲/۲	-۲/۲
درآمد خالص ملی = درآمد ملی (به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹)	۳۱۹۳۹/۸	۳۱۹۳۹/۸	۳۳۸۱۰/۳	۳۷۰۶۶/۸	۳۶۸۸۴/۲	۳۵۸۲۱/۷	۳۵۸۲۱/۷	۳۵۸۲۱/۷	۳۵۸۲۱/۷	۳۵۸۲۱/۷
درصد تغییر	-۳/۶	-۳/۶	۹/۱	۶/۵	-۵/۵	-۲/۹	-۲/۹	-۲/۹	-۲/۹	-۲/۹

درآمد و تولید ناخالص ملی برحسب فعالیت‌های اقتصادی به قیمت‌های جاری (میلیارد ریال)

کد	تولید ناخالص داخلی (میلیارد ریال)					کلاس
	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	
۱۷/۱	۱۰۸	۷۱۲۲/۸	۶۰۰۵/۸	۵۱۵۰/۱	۳۸۸۳/۳	کشور کشاورزی
۱۷/۲	۱۱/۸	۷۱۲۲/۸	۶۰۰۵/۸	۵۱۵۰/۱	۳۸۸۳/۳	زراعت
۱۷/۳	۲۵/۲	۱۱/۸	۲۲۶۰/۱	۳۸۱۳/۱	۱۷۸۵۰/۳	کشوروری
۱۷/۴	۱۳/۶	۲۹/۸	۱۵۸۱/۸	۱۱۲۸/۵	۱۱۲۷۹/۳	ماهیگیری
۱۷/۵	۲/۸	۱۷۵/۱	۱۲۹۳/۳	۱۱۲۸۸	۱۱۶۷/۴	جنگلداری
۱۷/۶	۱۱/۸	۱۷۵/۱	۵۱۳/۳	۲۰۱/۸	۲۱/۸	
۱۸/۱	۱۰/۱	۱۷۸۵۰/۳	۲۸۱۰/۲	۲۸۵۷/۱	۲۱۹۶/۱	کشور صنعت
۱۸/۲	۱۱/۵	۱۰۰۸۹۶/۶	۲۱۱۱/۲	۲۵۰۶/۸	۳۶۸۸/۲	صنعت نفت خام
۱۸/۳	۲۵/۲	۲۶۶۷/۵	۱۶۸۱/۳	۷۳۵۸/۱	۶۶۱۸	کشور معدنی
۱۸/۴	۸/۸	۱۳۵۷/۶	۲۱۳/۵	۲۲۸/۲	۵۸۶/۳	کشور خدمات
۱۸/۵	۲/۸	۱۰۰۲۸۸/۸	۸۰۷۷/۲	۶۱۲۵/۵	۲۷۸۵/۵	کشور خدمات
۱۸/۶	۲/۸	۳۲۲/۲	۲۵۷/۲	۱۹۱/۶	۱۳۱/۸	کشور خدمات
۱۸/۷	۲/۸	۷۲۹۰/۶	۲۳۵۸/۶	۳۳۵۸/۶	۳۱۱۸/۶	کشور خدمات
۱۸/۸	۲/۸	۵۱۰۹/۵	۲۲۶/۲	۲۵۰/۸	۲۲۱/۲	کشور خدمات
۱۸/۹	۲/۸	۲۶۰۲/۸	۱۱۲/۱	۱۲۸/۲	۱۲۸/۲	کشور خدمات
۱۸/۱۰	۲/۸	۹۱/۳	۸/۵	۷/۷	۳۸/۳	کشور خدمات
۱۸/۱۱	۲/۸	۱۶۸۶/۶	۱۶۴۸/۲	۱۵۹۱/۲	۵۹۹/۸	کشور خدمات
۱۸/۱۲	۲/۸	۳۳۸۵/۵	۱۶۱۶/۳	۱۲۲۶/۸	۱۳۰۶/۳	کشور خدمات
۱۸/۱۳	۲/۸	۲۷۷۰/۲	۲۱۳۹/۲	۱۷۸۰/۱	۱۱۷۲/۳	کشور خدمات
۱۸/۱۴	۲/۸	۸۱۵۳/۲	۲۱۵۳/۱	۵۵۰۲/۸	۲۲۹۰/۲	کشور خدمات
۱۸/۱۵	۲/۸	۷۶۶۵/۵	۲۲۶۱/۲	۵۲۲۸/۱	۲۷۰۵/۸	کشور خدمات
۱۸/۱۶	۲/۸	۳۲۱/۸	۱۵۰۸/۸	۱۵۳۲/۸	۸۵۲/۱	کشور خدمات
۱۸/۱۷	۲/۸	۳۱۱۰/۳	۳۳۳۶/۵	۲۵۰۳/۲	۱۷۹۸/۵	کشور خدمات
۱۸/۱۸	۲/۸	۲۶۰۰/۸	۳۵۱۰/۶	۲۲۲۲/۹	۱۵۸۲/۸	کشور خدمات
۱۸/۱۹	۲/۸	۱۹۹۱/۳	۱۱۷۶/۸	۷۶۶/۸	۶۲۹/۸	کشور خدمات
۱۸/۲۰	۲/۸	۳۳۰/۳	۱۲۸/۵	۱۸۱/۶	۱۲۶/۲	کشور خدمات
۱۸/۲۱	۲/۸	۷۱۷/۳	۳۳۳/۶	۲۸۰/۵	۲۱۶/۵	کشور خدمات
۱۸/۲۲	۲/۸	۶۶۳۳/۸	۳۲۸۱/۶	۳۲۷۰/۸	۱۷۹۲/۲	کشور خدمات
۱۸/۲۳	۲/۸	۶۶۰۵/۶	۵۱۵۸/۷	۳۸۷۶/۳	۲۵۷۶/۸	کشور خدمات
۱۸/۲۴	۲/۸	۱۲۶۱۱/۸	۱۱۲۶/۱	۸۵۰/۸	۵۸۹/۲	کشور خدمات
۱۸/۲۵	۲/۸	۲۹۰/۳	۳۶۸/۵	۳۱۰/۶	۳۳۸/۵	کشور خدمات
۱۸/۲۶	۲/۸	۵۷۵۷/۶	۳۲۷۱/۸	۳۱۶۶/۶	۲۸۰۹/۳	کشور خدمات
۱۸/۲۷	۲/۸	۲۶۶۶/۶	۶۶۲۰/۸	۲۸۰۷/۳	۱۹۹۹/۲	کشور خدمات
۱۸/۲۸	۲/۸	۳۸۵۶/۶	۵۶۲	۵۸۰/۸	۱۳۵۳	کشور خدمات
۱۸/۲۹	۲/۸	۷۷۵/۸	۱۲۸۰/۸	۳۷۸/۱	۵۲۳/۳	کشور خدمات
۱۸/۳۰	۲/۸	۵۷۲۱/۵	۳۸۷۵/۲	۲۱۶۶/۲	۲۲۷۵/۷	کشور خدمات
۱۸/۳۱	۲/۸	۱۱۶۱۹/۶	۹۲۰۸/۱	۸۰۰۷/۸	۶۳۲۸/۸	کشور خدمات
۱۸/۳۲	۲/۸	۲۷۷۵/۸	۱۲۸۰/۸	۳۷۸/۱	۵۲۳/۳	کشور خدمات
۱۸/۳۳	۲/۸	۴۹۵۲/۸	۳۳۲۶/۲	۳۳۱۵/۲	۱۷۵۰/۲	کشور خدمات

(۵۵) پیش‌بینی براساس آخرین داده‌های موجود و ارقام و درش‌های تجدید نظر شده

هزینه ناخالص ملی به قیمت ثابت سال ۱۳۶۹ (میلیارد ریال)

	سال						
	۱۳۶۹	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	
هزینه‌های مصرفی خصوصی	۲/۱	۲/۵	۲۹۰۰۷/۲	۲۹۰۰۸/۰	۲۸۰۲۸/۸	۲۶۲۲۲/۹	۲۵۱۸۰/۱
هزینه‌های مصرفی دولتی	۱/۱	-۰/۶	۵۸۲۷/۲	۵۷۴۴/۸	۵۸۰۱/۵	۵۵۲۲/۱	۵۲۱۱/۵
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی	۷/۸	۷/۸	۱۳۳۳۲/۶	۱۳۷۲۸/۹	۱۱۸۱۲/۶	۱۱۳۶۶/۸	۱۰۶۲۷/۵
ماشین آلات	۵/۸	۳/۸	۶۸۵۰/۸	۶۶۶۹/۳	۶۲۲۷/۲	۵۳۹۳/۰	۲۲۶۹/۲
بخش خصوصی	۳/۸	۶/۰	۵۵۵۳/۱	۵۳۶۲/۱	۵۱۵۵/۲	۴۱۲۶/۵	۱۹۰۶/۵
بخش دولتی	۱۷/۲	۲/۸	۱۲۹۱/۸	۱۱۰۲/۱	۱۳۲۸/۵	۱۳۲۸/۵	۱۳۶۲/۸
ساختمان	۹/۸	۱۲/۳	۶۸۸۷/۸	۶۲۷۲/۶	۵۵۸۵/۳	۵۹۹۳/۸	۶۳۵۸/۳
بخش خصوصی	۱۷/۹	۲/۵	۳۷۶۲/۵	۳۱۹۳/۳	۲۹۹۷/۵	۲۰۸۷/۲	۳۳۲۱/۵
بخش دولتی	۱/۲	۱۹/۱	۳۱۲۲/۳	۳۰۸۱/۳	۲۵۸۷/۸	۲۹۰۵/۲	۲۰۸۶/۸
تغییر در موجودی انبار			-۵۶/۸	-۱۳۶۰/۵	۳۶۵/۸	۲۱۵۶/۶	۳۳۱۸/۳
خالص صادرات کالاها و خدمات	۳/۸	۱۲/۸	۲۶۵۸/۸	۲۷۹۶/۱	۱۶۹۱/۶	۵۳۷/۲	۳۷۵/۱
صادرات کالاها و خدمات	۸/۱	-۶/۱	۸۳۷۱/۰	۸۱۷۱/۸	۷۲۵/۸	۶۲۹۷/۱	۶۵۶۵/۱
واردات کالاها و خدمات	۵/۳	۷/۸	۵۸۱۲/۹	۵۳۷۵/۶	۵۶۰۶/۲	۵۷۵۹/۷	۶۱۹۰
هزینه ناخالص داخلی			۵۱۵۶۵/۱	۳۸۹۹۸/۲	۳۷۴۲۰/۲	۳۵۹۲۶/۸	۳۴۷۱۲/۵
خالص درآمد عوامل تولید از خارج			۵۳۱/۸	۲۹۲/۰	۵۶۱/۰	۳۷۰/۲	۱۷۲/۰
نتیجه رابطه مبادله بازرگانی			۷۳۲/۵	-۶۰۱/۸	-۱۲۰۷/۶	۲۶۲/۰	۱۷۱۹/۹
هزینه ناخالص ملی = تولید ناخالص ملی	۸/۶	۶/۲	۵۲۸۳۱/۳	۳۸۶۳۹/۲	۳۵۸۳۲/۶	۳۴۶۵۹/۱	۳۴۶۰۹/۲
کسر می‌شود:							
استهلاک سرمایه‌های ثابت	۲/۰	۱/۵	۱۰۲۳۶/۸	۱۰۰۶۵/۸	۹۸۸۷/۳	۹۷۲۷/۸	۹۴۲۰/۵
خالص مالیات‌های غیرمستقیم			۲۶۶/۵	۱۶۸/۸	۶۵/۶	۲۷/۱	-۹۷/۸
درآمد خالص ملی به قیمت عوامل = درآمد ملی	۱۰/۲	۷/۳	۲۳۳۸۱/۱	۲۸۴۷۵/۰	۳۵۸۱۱/۸	۳۴۸۸۲/۲	۳۷۰۶۶/۸

• برآورد

• پیش‌بینی براساس آخرین داده‌های موجود و ارقام و روشهای تجدیدنظر شده.

••• تغییر در موجودی انبار و اشیاءهای آماری یک‌جا نشان داده شده است.

هزینه ناخالص ملی به قیمت جاری (میلیارد ریال)

تقسیم (درصد)		سال					
۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۹*	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	
۱۶/۱	۲۴/۸	۲۶۱۳۸/۸	۲۲۵۱۰۰/۰	۱۸۰۳۳۲/۸	۱۳۹۹۶۸/۱	۱۱۷۵۹۲/۱	
۳۸/۱	۲۹/۶	۸۳۷۵۰/۰	۶۵۴۱۲/۳	۵۰۴۶۰/۶	۲۰۵۱۵/۵	۳۳۹۲۶/۴	
۲۶/۴	۲۵/۹	۱۵۳۳۱۱/۹	۱۲۱۲۸۷/۰	۹۴۲۸۸/۴	۸۲۰۳۵/۳	۶۵۰۰۹/۴	
۲۵/۷	۲۱/۰	۹۱۵۶۱/۸	۷۲۸۶۷/۱	۶۰۲۰۵/۴	۲۶۱۱۶/۴	۳۰۶۵۲/۳	
۲۶/۱	۱۹/۰	۷۶۱۲۷/۹	۵۸۷۸۶/۱	۴۹۳۹۹/۴	۲۵۲۵۱/۸	۲۰۹۲۹/۳	
۳۳/۷	۳۰/۴	۱۷۳۳۳/۹	۱۴۰۸۸/۵	۱۰۸۵۶/۰	۱۰۶۶۲/۸	۹۷۰۵/۰	
۲۷/۵	۳۳/۸	۶۱۷۵۰/۲	۳۸۴۱۹/۹	۳۶۰۹۳/۰	۳۵۹۱۸/۹	۳۳۳۵۵/۱	
۳۳/۶	۲۸/۳	۲۹۵۶۹/۹	۲۲۱۲۵/۸	۱۷۳۵۲/۴	۱۶۸۱۱/۸	۱۷۰۲۰/۴	
۲۲/۴	۲۹/۵	۳۳۱۸۰/۳	۲۶۲۹۲/۳	۱۸۸۲۷/۶	۱۹۱۰۷/۱	۱۱۳۳۳/۸	
		۲۰۳۶۲/۸	-۷۹۸۸/۲	-۳۳۱۰/۳	۱۳۲۱۱/۳	۱۳۰۳۵/۸	
		۵۸۴۹۴/۸	۲۲۸۶۷/۸	-۵۷۰۹/۱	۶۳۳۲۰	۱۶۶۰۰/۳	
۷۸/۳	۹۸/۸	۱۵۹۰۷۱/۱	۸۹۱۹۳/۸	۶۸۶۵۲/۲	۵۱۰۵۶/۸	۵۱۷۷۷/۰	
۵۶/۸	۱۷/۲	۹۹۵۷۶/۳	۶۳۳۶/۰	۵۰۵۷۲/۳	۲۶۶۶۳/۸	۳۷۱۶۶/۸	
۳۳/۹	۳۵/۸	۵۷۸۳۵/۱	۲۲۸۶۶/۹	۳۱۷۰۸۴/۵	۲۸۱۰۷۲/۱	۲۳۹۱۸۹/۹	
		-۲۸۵۶/۶	۵۶/۴	۵۸۰۸/۸	-۱۲۹۲/۲	-۱۲۳۵/۲	
۳۳/۲	۳۴/۹	۵۷۵۹۵/۲	۲۲۸۲۵/۳	۳۱۷۶۶/۲	۲۷۹۷۸/۹	۲۳۷۷۵/۸	
۳۳/۵	۱۷/۵	۱۱۶۱۹۲/۶	۹۴۰۸۲/۱	۸۰۰۷۰/۸	۷۲۵۱۷/۹	۶۳۳۶۸/۸	
		۳۷۵/۸	۱۲۸۰۰/۸	۳۳۸/۱	۱۶۵/۸	-۵۲۴/۳	
۳۷/۰	۴۰/۵	۲۵۶۵۲/۸	۳۳۳۱۶/۴	۳۳۱۵۶/۴	۲۰۶۰۹۸/۲	۱۷۵۰۳۵/۲	

بسرآورد
 * پیش‌بینی براساس آخرین داده‌های موجود و ارقام و روشهای تجدیدنظر شده.
 *** تغییر در موجودی انبار و اذیت‌های آماری بجز نشان داده شده است.